

maandschrift voor bijenteelt

verschijnt maandelijks
61e jaargang mei 1959 no. 5

Wij zenden U gaarne onze geïllustreerde prijscourant en een handleiding voor het beitsen en schilderen van bijenkasten, het inzetten van kunstraat, het kolbtoestel en zijn gebruik, en een overzicht van de Aalster Bedrijfsmethode gratis en franco toe.

VOOR DE RIJKE OOGST

die wij U toewensen kunnen we u aanbieden :

- Drieraams standaardslinger voor 3 broed- of 6 honingramen, korf uit één stuk metaal, wormwielaandrijving, teruggedrukrem f 135,-
- Vierraams standaardslinger, zelfde kwaliteit f 155,-
- Tweeraams tafelslinger, zelfde kwal. f 80,-
- Bijenuitlaat f 0,95
- idem gemonteerd op uitlaatbord.. f 3,40
- Ontzegelmes f 4,50
- Ontzegelvork m. bakelieten handvat f 3,-
- Honingzeven fijne en grove zeef, doorsnee 20 cm met hengel om aan de slinger te hangen f 6,-
- Idem m. beugel die op de emmer rust f 6,-
- Kaasdoek voor het zeven van honing 75 x 75 cm f 0,75
- Idem 150 cm breed, per meter f 2,50
- Honingbokalen, inhoud 450 gram, met ons Verenigingsmerk in het glas, met deksel f 0,26
- Pondsflacons met deksel, karton- en perkament-inlage f 0,17

TEL. 2863

AL ONZE PRIJZEN ZIJN VRIJBLIJVEND

GIRO 823276

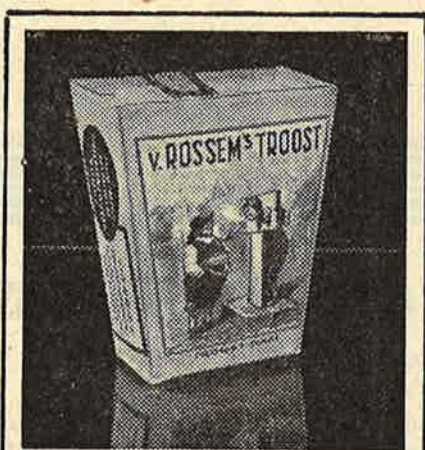
Goede dingen, Bijenhuis - Wageningen

PROMOTIE

mevrouw *E. Verheijen-Voogd*

Op de dag vóór het verschijnen van dit Groentje, op 4 mei, zal mevrouw C. Verheijen-Voogd aan de Rijksuniversiteit te Utrecht promoveren tot doctor in de wis- en natuurkunde. Wij bieden mevrouw Verheijen gaarne onze gelukwensen aan. Ter informatie van onze lezers geven we hieronder een vertaling van de samenvatting van het proefschrift, dat de titel draagt: *How worker bees perceive the presence of their queen* (Hoe werkbijen de aanwezigheid van hun koningin ervaren).

Wij vestigen verder nog gaarne de aandacht van onze lezers op de oproep in dit nummer om koninginnen voor de voortzetting der proeven ter beschikking te stellen en wij vertrouwen gaarne dat de imkers weer in groten getale aan deze oproep gevolg zullen geven. Hier volgt dan de samenvatting van het proefschrift.

Het beroemde goudgele pakje Van Rossem's Troost, dat vrijwel iedere pijproker van nabij kent.

Het kostelijke, meer dan 200 jaar oude prentje van de rijke, vriendelijke „poorter”, die de - even goedlachse! - „schavuit” een trekje aan zijn pijp biedt, is immers al van oudsher een waarborgteken voor uitstekende tabaksmélanges.

Ook hier deed een moderne technische vinding zijn intrede. De gezellige „handig-stoppen” pakjes (wereld octrooi!) worden momenteel voorzien van een plastic binnenvoering.

Hiermede zal het fijne aroma van dit internationaal befaamde merk nog beter worden beschermd. (De prijzen voor Nederland blijven voor Troost baai 80 ct; voor Troost krul 90 ct)

SAMENVATTING

1. De aanwezigheid van de bijenkoningin oefent, zoals bekend, een remmende invloed uit op de ontwikkeling van de eierstokken van de werkbijen. Er worden enige feiten naar voren gebracht, die er op wijzen, dat de ontwikkelingstoestand van de eierstokken bij werkbijen in normale bijenvolken daarnaast in hoge mate afhankelijk is van de omstandigheden van weer en dracht. Zijn deze omstandigheden gunstig, dan kan bij moerrechte volken, zelfs bij aanwezigheid van open broed, een duidelijke ontwikkeling der eierstokken optreden. Omgekeerd kan ontwikkeling der eierstokken in een moerloos volk gedurende slechte dracht achterwege blijven. Om de invloed van de koningin onafhankelijk van deze door weer en dracht bepaalde invloeden te kunnen bestuderen, werden proeven genomen onder gelijkblijvende experimentele omstandigheden (o.a. optimale voedselomstandigheden) met groepen elk van 50 werkbijen.

2. De ontwikkeling der eierstokken in zo'n groep wordt geremd, als de dieren direct contact met het lichaam van een koningin kunnen opnemen. Gedurende dit contact betasten de werkbijen het lichaam der koningin, waarvoor ze zichtbaar „belangstelling” hebben, met hun spriet en/of likken of „betasten” het met hun tong. Een extract van dode koninginnen laat dezelfde remmende werking zien en roept ook hetzelfde gedrag op (geïnteresseerd betasten en belikken), als het op een op zich zelf neutrale drager van onverschillig welke stof (filterpapier, hout, watten, was, kurk, glas enz.) aangeboden wordt.

3. De aanwezigheid van een koningin onderdrukt in normale bijenvolken zoals bekend ook het bouwen van koninginncellen. Volgens **Butler** is daarbij een stof betrokken, die door de werkbijen van het lichaam van de koningin gelikt wordt (de zgn. „queen substance”). Deze stof zou door de werkbijen worden ingeslikt en langs deze weg de remming van de ontwikkeling der eierstokken en het bouwen van koninginncellen bewerkstelligen. De uitkomst van onze proeven daarentegen wijzen in een andere richting. Bij het aanbieden van koningin-extract vermengd met voedsel kunnen zich bij moerloze werkbijen de eierstokken ontwikkelen, hoewel de opgenomen hoeveelheid extract aanwijsbaar voldoende is om bij aanbidding op andere doeltreffende wijze (zie boven) remming te veroorzaken. Het wordt waarschijnlijk gemaakt, dat niet het opnemen van de remmende stof in het darmkanaal, maar dat de waarneming ervan de werkzaamheid bepaalt. Deze waarneming stelt een rem-mechanisme in werking, waarvan „moergoed gedrag” (waaronder bouw- en haalwerkzaamheid) een belangrijk aspect schijnt te zijn.

4. Werkbijen kunnen elkaar wederkerig over de aanwezigheid van hun koningin inlichten. Dat evenwel het informatiemechanisme zou berusten op het doorgeven van de remmende stof met het voedsel, zoals **Butler** meent, schijnt ons noch bewezen noch waarschijnlijk. Men zou zich b.v. kunnen voorstellen, dat werksters, die met de remmende stof behept zijn, als „surrogaat-koninginnen” werken. Of nog niet ontdekte gedragskenmerken zouden een rol kunnen spelen. Naar onze mening kan een gemotiveerde opvatting aangaande het informatiemechanisme op dit ogenblik nog niet gegeven worden.

De imker en zijn bijen

Volgens de dienstregeling, afgedrukt in het december-nummer 1958, zijn we nu aan het **hoogseizoen** toe. Nauwelijks zijn de bijen uit de winterrust of ze zijn weer op het hoogtepunt van hun ontwikkeling gekomen. Over stormachtige ontwikkeling gesproken!

In mijn omgeving was de groei der volken voorspoedig. Er staat namelijk veel „kat” (wilg) en de weersomstandigheden waren gunstig. Nu zijn de bijen naar de boomgaarden om als het even kan verder door te hollen naar het toppunt van sterkte. Dit resulteert dan binnen ongeveer een maand in zwermplannen, waarvoor de imker zijn maatregelen moet nemen.

- I. Kunstraat inzetten.
- II. De zesramers klaarmaken.
- III. Kunstzwermen maken.
- IV. Doppen uitbreken.
- V. Kunstzwermen voeren.

Het is een hele waslijst en we zullen enkele tips geven voor ieder onderdeel.

I. Kunstraat inzetten

Hierover is al vele malen geschreven. Wie een volledige beschrijving wenst sla de rubrieken van vorige jaargangen maar eens na en vrage de gratis handleiding van het Bijenhuis aan.

Let vooral op de volgende punten:

1. Bij horizontale draden moet je 3 draden per raam gebruiken. De bovenste draad moet ongeveer 2 cm van de bovenlat zitten. Bij het slingeren van randen honing breekt de raat nl. op die plaats gemakkelijk.
2. Als je verticaal draadt (bij ramen zonder zaagspleet in de bovenlat), gebruik je 4 draden. De buitenste draden moeten ongeveer 2 cm in de kunstraat komen. Zorg er voor dat de draad goed strak aangehouden is, anders doet hij geen dienst.
3. Je gebruikt natuurlijk hele vellen kunstraat, tenzij je raathoning wilt winnen. In dat geval geef je een strookje (1—2 cm) voorbouw.

II. De zesramers klaar maken

Veeg er even de spinnewebben uit. Hang er uitgebouwde ramen in en zet ze met **gesloten** vlieggat op de stand. Als je geen uitgebouwde ramen genoeg hebt, kun je er een paar vellen kunstraat bij geven. De kastjes zijn al opgeschilderd. Buitenbeits kan ook kort voor het bevolken!

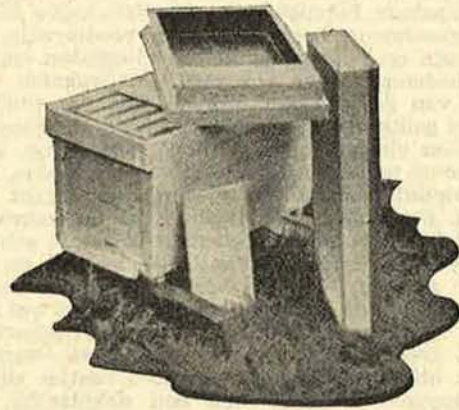
III. De kunstzwerm

Wij houden ons aan de bekende „veger”. Zoek in de grote kast de moer op. Dat blijft altijd even een karwei waaraan u de imker kunt kennen. Begin aan de buitenkant van de kast en bekijk de raten op eitjes. Als je er kijkt op hebt, sla je de plank nooit ver mis. Vind je de moer, dan hang je haar met het raam en de bijen in je zesramer. Je moet er natuurlijk van tevoren een paar ramen uithalen. Nu sla je nog een raam of 6 bijen in het zesraamskastje en maak het dicht na de ramen goed gehangen te hebben. Ingeval je kunstraat moet gebruiken, b.v. 2 vellen, doe je het zo: Aan de kant een uitgebouwde raat, dan 1 vel kunstraat,

weer 2 uitgebouwde ramen, 1 kunstraat en weer een uitgebouwde raat.

Het raam waarop de moer zat bevat gewoonlijk voer genoeg voor de eerste week. Je moet daarna gaan voeren, wat enige bezwaren heeft. Ik geef daarom gewoonlijk uit het grote volk nog één raam met veel honing mee. Het spreekt vanzelf dat in het grote volk de weggenomen raten worden vervangen door andere **uitgebouwde ramen**. In geen geval kunstraat, want die wordt ten eerste voorlopig niet uitgebouwd en ten tweede waarschijnlijk verknoid.

Dit wat de gebeurtenissen per volk betreft. Wanneer je een stand hebt met 3 of meer volken, moet je om praktische redenen zorgen, dat je bij alle volken gelijktijdig de kunstzwermen maakt en de doppen breekt. Het beste is dan om de eventueel aanwezige zwermcellen uit te breken, zodat overal redcellen opgetrokken worden. Je kunt dan op de 13e dag nadat je je vegers hebt gemaakt gelijktijdig de redcellen wegbreken.

IV. Doppen breken

Neem eerst de **onderbak**. Schud elk raam af en let goed op, want de redcellen zijn soms klein en verborgen opgesteld. Vooral oude raten, die enigszins ongelijk zijn, kunnen verrassingen opleveren. Je snapt wel: 1 dop overslaan betekent een zwerm en dat is dan toch zeker geen bruidszwerm. Niet dat ik hiermee het raadsel van de bruidszwermen denk op te lossen. Je weet het toch nog wel: vaak trekt een zwerm uit de grote kast. We veronderstellen dat de bijen de moer op een oriënterings- of bruidsvlucht volgen, vandaar de naam bruidszwerm.

V. De kunstzwermen voeren

Dit is een beetje een riskante onderneming. Zorg daarom liever dat ze een paar weken vooruit kunnen met het voer dat je meegeeft. De vegers bestaan voornamelijk uit jonge bijen. In de bijenstaat schijnt de jonge generatie niet zo heet gebakerd te zijn, ze laat zich vlot beroven van haar bezittingen. Je weet toch niet wat het beste is!

In elk geval neem je om te voeren het beste de z.g. grote voerbak, zie afbeelding. Je bent er dan in één keer af, voorlopig althans.

En nu maar afwachten wat het wordt bij de grote dracht!

Rasverbetering

door

A. H. v. d. BERG
Egmond Binnen

Hoe maken we onze bevruchtungskastjes klaar?

Het reeds aangekondigde onderwerp „Kunstmatige inseminatie” zal ik nog een maand laten rusten, om te kunnen voldoen aan een verzoek van de Koninginneteeltcommissie, om enkele nuttige wenken te geven voor het klaarmaken van bevruchtungskastjes.

Soorten bevruchtungskastjes

De bevruchtungskastjes dienen aan de volgende eisen te voldoen: 1. ze moeten niet te groot zijn; 2. ze moeten voldoende ruimte voor berging van mee te geven voeder hebben; 3. de raten moeten er zodanig in hangen, dat rammelen is uitgesloten; 4. de vlieggaten moeten gemakkelijk en goed kunnen worden gesloten; 5. de kastjes moeten geen uitstekende delen hebben. Te grote kastjes vergen voor het bevolken er van te veel bijen. Uitstekende delen aan de kastjes kunnen er tijdens de verzending afbreken. Een overhangend zinken dak, dat met houtschroeven kan worden vastgezet is dan ook het beste. De meest gebruikte kastjes zijn de zogenaamde Lohuiskastjes, die drie halve Simplex broedkamerramen hebben en één voederraam. Deze kastjes zijn er in gebruik met de vlieggaten onderaan bij de bodemplank en ook met de vlieggaten in het midden van de voorzijde van de kast. De sluiting is bij beide gelijk, n.l. met een wervel, die de vlieggaten, of bij open vlieggaten de ventilatie-openingen, afsluit. Deze wervel is het zwakste punt van het kastje, omdat als draaipunt meestal een gewone houtschroef wordt gebruikt. Een boutje met ringen, moer en contra-moer is natuurlijk veel beter. Toch raad ik iedere gebruiker aan tijdens de reis nog een katoenen lapje in de vlieggaten te stoppen, want de wervel draait uit zich zelf gemakkelijk en de gevolgen daarvan kunt u wel raden. Er zijn ook nog wel Koershof bevruchtungskastjes in gebruik. Deze kastjes hebben een aparte voerruimte met een blikken bakje erin en de 3 raatjes zijn met houtschroeven bevestigd aan een dekplankje. Deze kastjes zijn zeer goed bruikbaar, hoewel de raampjes vaak niet evenwijdig lopen, hetgeen warbouw oplevert en ook spoedig loslaten, omdat ze op het draaipunt te korte en te dunne oren hebben.

De vlieggaten van de kastjes kunnen het best in het midden zitten in plaats van onderaan, omdat vlieggaten onderaan door dode bijen kunnen worden versperd. Er tegenover staat, dat vlieggaten onderaan bij poging tot roverij beter verdedigd worden.

De dieraams zgn. Minderhoudkastjes zijn als bevruchtungskastjes voor verzending minder geschikt, omdat ze een overstekend houten dak hebben, dat niet goed kan worden vastgezet, omdat de raten niet vaststaan en omdat de voederruimte van hout is en meestal lekt. Voor bevruchting thuis kunnen deze 3-raamskastjes wel worden gebruikt, hoewel ik zou aanraden een blikken of zinken bakje in de voederruimte te maken.

Darrenrooster

De bevruchtungskastjes, die naar Schiermonnikoog worden gezonden moeten voorzien zijn van een darrenrooster. Deze roostertjes zijn verkrijgbaar bij de heer H. J. Lohuis te Albergen, Almeloseweg D 62, die voorzitter van de Koninginneteeltcommissie is. Voor kastjes met het vlieggat onderaan de voorzijde gebruikt men een liggend roostertje en voor vlieggaten midden in de voorzijde een staand roostertje.

Het mee te geven voer

Dit voer moet zijn honingsuikerdeeg. Vloeibare of zelfs gekristalliseerde honing en suikerstroop kunnen niet als voeder in bevruchtungskastjes dienst doen, omdat vloeibaar voer, dat vloeibaar kan worden door de warmte, bij het schuinhouden of op de kop houden van de kastjes uit het voederraam loopt en bijen en koningin kan besmeuren en doden.

Honingsuikerdeeg maakt men van honing vermengd met poedersuiker (gemalen kristalsuiker), die men bij de meeste bakkers wel kan kopen. Honing en suiker worden zolang gekneet en eventueel suiker toegevoegd of andersom tot een taale, droge massa is verkregen. Volgens prof. Zander is de verhouding honing : suiker = 1:4. Men knede echter zolang en voegt zoveel poedersuiker toe, tot een taale, droge massa is verkregen. Een bevruchtungskastje krijgt het hele voederraam vol honingsuikerdeeg mee. Druk het deeg goed vast in het voederraam.

De hoeveelheid bijen

De hoeveelheid mee te geven bijen moet niet te groot zijn vanwege de kans op warm lopen en ook niet te weinig, omdat ze koningin en broed moeten kunnen verwarmen in koude nachten. 1000 bijen per kastje is een gemiddelde hoeveelheid.

De bijen moeten darrenvrij zijn. Darrenvrije bijen krijgt men door-daags voor het klaarmaken der kastjes één bak van een kast met 2 kamers schoon te vegen en de lege raten boven een koninginnerooster weer op het volk te zetten. Eventueel darrenbroed moet natuurlijk beneden de rooster blijven. Als het volk bovendien moerloos is nemen ze gemakkelijk een koningin aan.

Toevoegen van een koningin

Het toevoegen van een koningin aan een bevruchtungskastje kan op 2 verschillende manieren geschieden:

1. nog in de moerdop, tegen het uitlopen aan en voorzien van een moerdopbeschermer, die te koop zijn, maar die men ook zelf wel kan maken,
2. als levende jonge koningin. Zijn de bijen in het bevruchtungskastje van hetzelfde volk, dan kan men de jonge koningin zonder voorzorgen in het kastje

laten lopen. Soms moet men echter een moerkooitje gebruiken voorzien van honingsuiker.

Na het toevoegen van de moerdoppen, of de jonge koninginnen, kan men de kastjes enige tijd op een koele, donkere plaats zetten en daarna verzenden. Ik gebruik de laatste tijd echter alleen jonge, uitge- lopen koninginnen en breng de kastjes direct na het klaarmaken ongeveer 4 km van mijn stand en laat ze daar 1 à 2 dagen vliegen. Na controle of alles in orde is, worden ze pas verzonden.

Verzenden der kastjes

De verzending moet per snelste gelegenheid geschieden. Voor Schiermonnikoog waarschuwt men per briefkaart de heer H. Kruijer, Middenstreek 60, Schiermonnikoog, terwijl van te voren ook het secretariaat te Wageningen in kennis wordt gesteld. Verzending uw kastjes eventueel gezamenlijk in een gemakkelijk te openen houten krat. Vergeet niet uw kastjes te voorzien van naam en adres, liefst met verf. Tijdens het klaarmaken van het vorige artikel zijn enkele clichés met tekeningen uitgevallen. Wel opgenomen werd een schets van het verloop van de vleugeladers in de spits van een voorvleugel van een werkbij. Uit deze schets en uit de bijgeleide tekst zou men kunnen afleiden, dat de loodlijn op de diagonaal van de Radiaalcel beslist door de punten H en C moet lopen. Dit is theoretisch wel mogelijk, maar komt praktisch weinig voor. Zie voor een negatieve en positieve Di-verschuiving de bij dit artikel gevoegde tekeningen met de erbij behorende tekst.

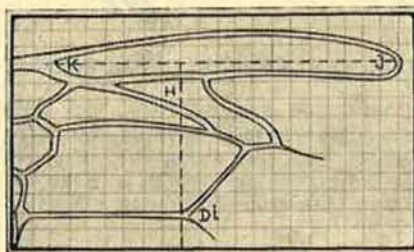
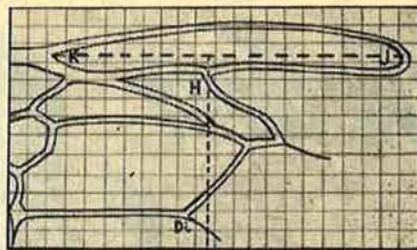
(Zie rechts boven)

Ik wil er nogmaals dringend de nadruk op leggen, dat ik bij de beschrijving van de raskenmerken, zoals ze algemeen worden aangenomen, nogal uitvoerig ben geweest. Het is niet nodig deze raskenmerken allemaal op uw bijen te bestuderen. U kunt voorlopig met veel minder volstaan. In de meeste gevallen is de vleugelindex (cubitaalindex) reeds voldoende. Langzamerhand kunt u er toe komen enkele kenmerken daarbij te bestuderen. Laat u niet afschrikken door cynische kritiek, zelfs niet van mensen, van wie u denkt, dat ze het weten. In de meeste gevallen hebben ze zelf nog nooit iets op dit gebied geprobeerd of bestudeerd. De kritiek is gemakkelijk, maar de kunst is moeilijk. Hieronder volgen als slot voor deze maand nog enkele praktische wenken over uiteenlopende bijenteeltonderwerpen, waaraan wel enige meerdere bekendheid mag worden gegeven.

Het belang van stuifmeel voor de ontwikkeling der bijenvolken

Zoals bekend mag worden verondersteld hebben de

Negatieve
Di-verschuiving

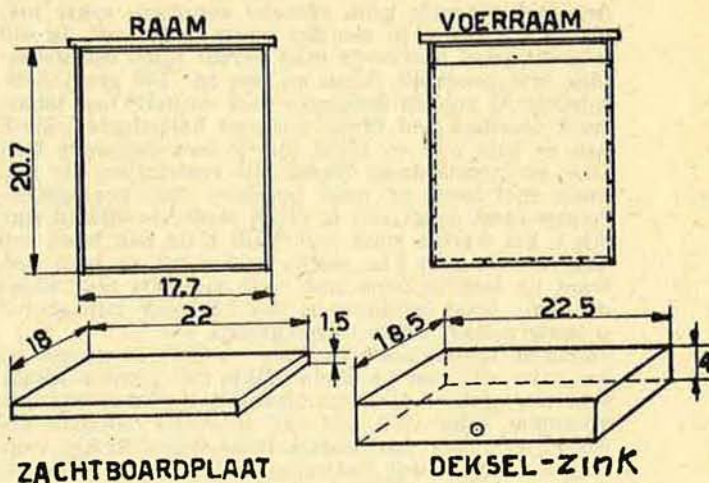
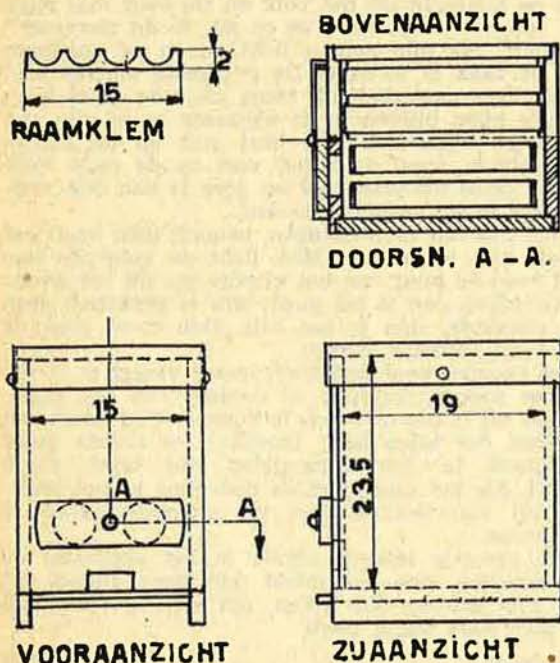

Positieve
Di-verschuiving

bijen voor hun ontwikkeling nodig suiker, eiwit en vet. De suiker is meestal wel aanwezig, of kan gemakkelijk worden bijgevoerd. Het stuifmeel ontbreekt in zeer vele gevallen en dan komt er vooral van de voorjaarsontwikkeling niets terecht. Wanneer iedereen zorgt, dat er het hele jaar door voldoende stuifmeel voor de bijen aanwezig is, zal de broedaanzet steeds voldoende mogelijk zijn. Het is nu mijn bedoeling een lans te breken voor de narcis als stuifmeelleverancier. Op plaatsen waar in het voorjaar een tekort aan stuifmeel is, kan de narcis daarin op meer dan voldoende wijze voorzien. Deze plant bloeit vroeger dan de wilg en wordt bij gebrek aan beter intensief bevrogen en kan dan zelfs te veel stuifmeel leveren, zodat het broednest door dat stuifmeel wordt opgesloten. De narcis levert geen honing en als er crocus, scilla's, blauwe druifjes en hyacinten in de buurt bloeien, ziet men op de narcis geen enkele bij. De tip is dan ook alleen bedoeld voor streken met stuifmeelgebrek. Er zijn vroeger, middelvroege en meer late narcissen. De telersprijs voor bloeibare bollen is ongeveer 15 cent per stuk. Men kan ze laten verwilderen, doch het verstandigste is ze iedere twee jaar op te graven en opnieuw uit te planten.

Het gebruik van salpeter bij het oogsten van honing.

Zeer vaak hoort men de klacht: „Ik heb toch zulke kwade bijen. Als ik honing moet slingeren, kunnen de burens hun neus niet buiten de deur steken, of ze worden gestoken”. Zelfs ver verwijderde burens worden gestoken en dat levert veel onaangenaamheden op. Natuurlijk kan men een bijenuitlaat gebruiken, maar

SCHAAL 1:8.

IS ONZE IMKER-AKKER NETJES GEPLOEGD?

Het is een goede gewoonte aan het eind van het bijenseizoen even achterom te zien, zoals een boer dat doet bij het ploegen van zijn akker om te constateren of zijn vore wel recht getrokken is. Zijn er krommingen te zien dan betekenen dit fouten die hersteld dienen te worden.

Wij in Zeist hebben over 't achter ons liggende jaar niet te klagen wat betreft de honingopbrengst. Hieraan ligt mede ten grondslag het gezamenlijk reizen. Als de honing niet bij de bijen komt, breng de bijen dan bij de honing. Wanneer wij in ons vakblad lezen dat er meerdere afdelingen klagen dan stellen we de overtuiging voorop dat ook zij gezamenlijk of individueel hebben gereisd. Is dat niet het geval dan is de vore krom en die fout moet hersteld worden, tenzij men verblijf houdt in een imkersparadijs.

Hebben we voor het opreis gaan naar koolzaad of fruitbloesem onze koninginnen niet geknipt, dan betekent dit een bocht in de vore. Het zwermen in de hand houden en vóór de zomerdracht begint de zwermneiging achter de rug, bevat het gehele en enige geheim om honing te kunnen oogsten.

Vanzelf behoren de honingvolken sterk te zijn. Meer of minder honing kan de uitkomst zijn van het toegepaste systeem of van eventueel gemaakte fouten. Dit laatste was bij mij het geval toen 29 dagen na het maken van de kunstzwerm een z.g. bruidswurm tot twee maal toe afkwam en tijdens het controleren de kast onder mijn handen voor de derde maal zwermde. Het luisteren aan de kast stelde mij des avonds laat op de hoogte van de gemaakte fout. Ik had niet, zoals ik gedacht had, te doen met een bruidswurm, maar met het over het hoofd zien van een dop, waardoor in de bovenste maar ook in de onderste bak een tuter zat. Dit volk was enige dagen van streek en gaf ongeveer 10 pond honing minder dan de andere volken. Dit geval kwam niet door het nalaten van het knippen van de oude koningin, maar van die overtollige dop. Waar-

dat geeft dikwijls geen afdoend resultaat, zeker niet als er nog broed in een der bovenbakken zit. Ik wil u in dit geval gaarne de raad geven: Koop een dathepijp, wat goedkope tabak en een 50-100 gram kalisalpet. U vult de dathepijp voor de helft met tabak, roert daardoor een flinke mespunt kalisalpet. Steek dan de pijp aan en blaas met geheel geopende kast rook en salpeterdamp tussen alle raatstraten. De pijp maar snel heen en weer bewegen. Een koninginrooster moet daags van te voren reeds verwijderd zijn. Als u het werkje goed doet, kunt u de bak bijen vrij afnemen en hebt van steken in het geheel geen last, want de salpeterdamp met rook verdrijft niet alleen de bijen, maar kalmeert ze ook. Waarom zult ge het u lastig maken, als het gemakkelijk kan?

Dezelfde salpetermethode kan worden toegepast bij het verenigen van een klein volkje met jonge koningin met een groter volk, dus eigenlijk invoeren van een koningin. Ieder volk, dat van te voren moerloos gemaakt, een paar uur daarna, maar tegen donker worden, volledig wordt bedwelmend met salpeter (vlieggaat sluiten) neemt losse leggende koninginnen aan en nog beter een koningin met broed en bijen uit een drie-raamkastje (ook met halve ramen, als deze halve ramen maar in het broednest gehangen worden).

om zou men zo iets niet erkennen? Wie echter minachtend de schouders optrekt over zoveel domheid zij toch gewaarschuwd voor het volgende seizoen. Want heus, na 29 dagen verkeert men in de mening dat alles in orde is. Wordt niet te klakkeloos de naam bruidswurm gegeven? Er zijn gevallen bekend dat een z.g. bruidswurm tot zes maal afkwam en zonder meer aan het volk werd teruggegeven. Mag ik u als oude rot de raad geven bij voorkomend geval 's avonds even te luisteren aan die kast? Het is heus mogelijk, dat zult u ondervinden, dat een onverwachte zeer koude douche nooit nalaat de schrik over uw imkerlichaam uit te storten. De douche is een samenvatting van de niet verwachte tuter of kwaker. U heeft dan tevens ontdekt wat de reden kan zijn waarom soms een volk op de zomerdracht weinig of geen honing geeft en toch moer-goed is. Hoewel uit volle overtuiging door de bijenvader wordt geconcludeerd: „hier is een bruidswurm afgekomen en verdwenen,” moet toch worden aangenomen „hier was een dop te veel blijven staan.” Een oud collega hoorde ik eens tegen een jongere imker zeggen: Weet je wat jullie fout is? Je kijkt en luistert te weinig, maar je praat te veel.” Laten wij deze kromme vore recht trekken. Ons werk wordt 'er beter en mooier door. We mogen geloof ik wel stellen dat het imkeren daarom juist zo aantrekkelijk is.

Wij zijn vakmensen en wensen voor onszelf een zo hoog mogelijke kennis en kunde te verzamelen, want ook de imker wil voor vol worden aangezien. Om dit te verdienen moeten we zorgen netjes met rechte vore te ploegen.

Zeist, J.J.D.

KONINGINNEN KNIPPEN

Het is goed dat de heer S. Schaafsma te Hengelo (O.) in het vorig nummer zijn stem eens verhef tegen het gesol en geknoei met de koninginnen.

Och, ik weet het wel, er kunnen omstandigheden zijn dat de imker het nodig acht de moeren te knippen. Ik wil me dan ook niet tot het uiterste tegen dit knippen verzetten, maar laat men het tot het strikt nodige beperken. Meestal is het helemaal niet nodig, en heeft de koningin misschien óók geen recht op een mooi en harmonisch leven?

Hetzelfde geldt in mindere mate ook voor het merken van de moeren en men vraagt zich wel eens af, of we hier niet te maken hebben met een zekere cultus, zonder het volgen waarvan men eigenlijk niet voor vol kan worden aangezien.

Iets dergelijks hebben we met het zoeken van de koningin. Nog in het laatste nummer schrijft de heer H. van Gool, bij het maken van een veger:

„Zoek de koningin uit het volk en sla haar met bijen en al van het raam waar ze op zit, in de zesramer”. Waarvoor? Sla alle ramen licht boven de zesramer af en de zaak is in orde. De overgrote meerderheid van de bijen gaat dadelijk terug naar de grote kast. De jonge bijen blijven in de zesramer en er zijn van deze jonge bijen ook nog heel wat op de ramen blijven zitten, want ze zitten vast op de raat. Voor de moer geldt dit juist niet en deze is dan ook vrijwel zeker in de zesramer beland.

Om zich hiervan te overtuigen, behoeft men haar ook al weer niet te zoeken. Men licht de volgende dag alleen even de punt van het kleedje op. Zit het kastje vol met bijen, dan is het goed; zijn er praktisch geen bijen aanwezig, dan is het mis. Dan moet men de veger even opnieuw maken.

Op het examen voor praktisch imker vraagt men wel eens het zoeken, knippen of merken van een moer. Wanneer dit is om te weten te komen of de kandidaat het leven der bijen kent (zoeken) en tevens enige vaardigheid in het behandelen der bijen bezit, akkoord. Als het maar niet de bedoeling is, het praktisch nut van deze dingen via examenopgaven te accentueren.

Dat de grootste imkers, zijnde in het algemeen de beste practici, zich het minst met deze dingen inflaten, zegt genoeg. Zij weten, dat een bijenkoningin vóór alles rust nodig heeft.

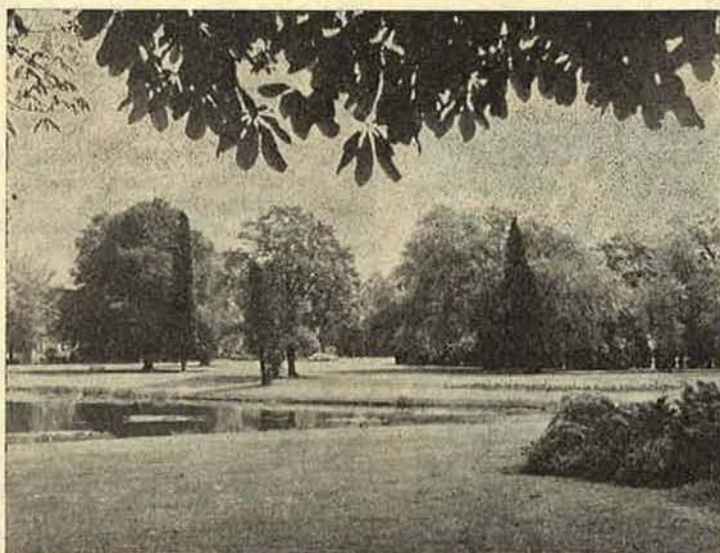
Leeuwarden.

J. M. A. Wind

NATIONALE IMKERSDAG 29 AUGUSTUS A.S. TE ENSCHEDE!

Stort dus nu uw bijdrage
vóór 8 augustus a.s.
op giro no. 857453
t.n.v. Bijenvereniging Enschede en....

Doe als uw bijen en vlieg er eens uit!

*Wie het eerst betaalt
krijgt de beste plaats!*

Dit als variant op een oud-hollands gezegde, dat in het bijzonder geldt als u wilt deelnemen aan de 30e Nationale Imkersdag. Er zijn namelijk **uitsluitend** besproken plaatsen. Dus nu **niet** wie het eerst in de zaal is, maar zij die hun deelnemersbijdrage **het eerst gestort** hebben krijgen de beste plaatsen. De deelnameprijzen zijn f 6,85 inclusief bustocht. Voor hen die met hun eigen bus deelnemen f 5,85. Het voorlopige programma is als volgt.
Tussen 9.30 en 10 uur: aankomst der deelnemers.
10 uur welkomstwoord door de afd.-voorzitter, de heer G. Gorter. Officiële opening door de algemeen voorzitter Mr. L. R. J. ridder van Rappard. Afscheid van Dr. Minderhoud. Optreden van een dansgroep in Twentse klederdracht. Wandeling van de Twentse schouwburg naar de Twente Hallen voor het gezamenlijk gebruik van een Twentse koffietafel (geen lunchpakket). Prijsuitreiking. Honingtentoonstelling. Gelegenheid tot het bezichtigen van de Nationale Honingtentoonstelling. Bustocht. Na terugkeer in de schouwburg een programma waarover nog onderhandelingen gaande zijn.

RAPPORT VAN DE COMMISSIE VOOR HET NAZEN VAN DE BOEKEN EN NOTULEN OVER HET JAAR 1958

Ondergetekende, J. Boelens te Assen, lid van bovengenoemde commissie, heeft in verband met de afwezigheid van de heer Van der Maal te Baarn, die door bijzondere omstandigheden niet aanwezig kon zijn, met de heer W. H. van Mourik en de heer R. P. Groenveld het accountantsrapport over 1958 bestudeerd. Hierbij bleek, dat na gegeven uiteenzettingen op gestelde vragen, geen bijzondere op- of aanmerkingen waren te maken. De leiding heeft de nodige aandacht besteed aan doeltreffende belegging der gelden. De afdeling Handel heeft over 1958 een kleine veer moeten laten, doch door de genomen maatregelen van het bestuur zal 1959 vermoedelijk een gunstiger beeld geven. Het kapitaalverlies over 1958 is f 4.695,51. De commissie wenst een woord van dank te brengen voor de uitgebreide notulen en het goed verzorgde financiële beheer.

De commissie:
w.g. J. BOELEN

OPROEP AAN DE IMKERS

Aan het Laboratorium voor vergelijkende Fysiologie te Utrecht worden ook dit jaar nog onderzoeken verricht over de invloed van de bijenkoningin op de ovariëntontwikkeling van werkbijen. Voor de bestudering van dit probleem is wederom een groot aantal koninginnen nodig. Daarom richten wij het volgende verzoek aan alle Nederlandse imkers:

Gaarne zouden we van u zowel bevruchte als onbevruchte koninginnen ontvangen. Ze behoeven niet levend te zijn en ook beschadiging is geen bezwaar. Slechts een aanduiding over het al of niet bevrucht zijn is gewenst. De koninginnen kunnen eenvoudig per post in een luciferdoosje worden verzonden. De hiervoor door u gemaakte verzendkosten zullen, evenals dit in voorgaande jaren is geschied, door ons worden vergoed.

Het Laboratorium
voor vergelijkende Fysiologie,
Jan van Galenstraat 17, Utrecht

uit de Jaagkieps

Mei — zwermtijd

Zwermen die in de maand mei vallen, hebben altijd de meeste waarde voor de imkers gehad. Een oud Engels gezegde wil, dat een zwerm in mei een voor hooi waard is. De waarde ervan zal wel bepaald zijn door het rijmwoord „hay” op „May”.

In Spanje valt de zwermtijd vroeger, hetgeen blijkt uit het Spaanse gezegde:

De april-zwerm voor mij;

Die van mei voor mijn broer

en de juni-zwerm voor niemand.

Dit gezegde werd door Beeworld 1959/1 overgenomen uit het Spaanse boek Cartilla del Colmenero, oftewel Gids voor Bijenhouders.

De zwermtijd nadert dus weer, met al zijn charme en drukte voor de bijenhouders, die nog steeds niet er in geslaagd zijn hun bijen geheel onder controle te krijgen. We kunnen nog enige Franse afbeeldingen terzake opnemen, de clichés ervan zijn van La Gazette Apicole.

Op de eerste plaat zien we twee mannen zand strooien op een vliegende zwerm, terwijl hun makker met een stok op een pan slaat.

Op afbeelding 2 beklimt een 18e eeuwse imker onvervaard met een korf de ladder, om de aangevlogen zwerm te scheppen. Er zal er nog wel één komen, want één der korven, staande op een plank tegen het huis, maakt een flinke baard. Wat de beide figuurtjes aan de tafel uitvoeren, is niet duidelijk.

Het laatste prentje toont een bijenstand met eigenaardig gevormde korven. De klederdracht van mama en de kinderen doen aan het midden der vorige eeuw denken.

Vreemd gedrag van een zwerm

In Gleanings 1958/12 vertelt een Mr. Slaughter, dat hij eens een reuzenzwerm van 7 à 8 kg aan een dunne tak op ongeveer 6 meter hoogte vond. Hij sneed de tak af en legde deze met de bijen voor het vliegpat van een kast met twee broedkamers. Spoedig trok de helft der bijen naar binnen, terwijl de rest aan de voorkant bleef zitten. Dit gebeurde omstreeks 10.30 uur in de voormiddag en deze toestand bleef zo tot de volgende dag. De bijen in de kast vlogen reeds regel-

matig uit, van de buiten zittende bijen slechts nu en dan ééntje.

De volgende dag omstreeks 10 uur vlogen de buitenbijen op en gingen op een afstand van ongeveer tien meter van de plaats zitten, waar zij de vorige dag aangevlogen waren. De bijen werden weer geschept en kregen een andere kast.

Beide kasten waren moergoed, bij nader onderzoek bleken de bijen verschillend van kleur. Hoewel de beide zwermen op elkaar gevlogen waren, hadden de bijen hun eigen koningin niet in de steek gelaten. Een Engels imker uit Twickenham heeft ook een raadselachtig geval met een zwerm. Na het scheppen

Zwermen en brem

Om een zwerm in de erboven geplaatste zwermkieps te jagen, kan men gebruik maken van de carbollap.

Een Fransman neemt hiervoor wat bremtakjes, breekt die door midden, wrijft ze tussen de handen, waarna de bijen, als men deze takjes dan onder de zwerm houdt, vlug in de kieps trekken. Ook kan men takjes van de camille gebruiken, maar dan moet men voorzichtig te werk gaan, daar de geur hiervan sterker is.

Maar voor alles moet men de bijen niet ruw behandelen. (Abeilles et Fleurs 1958/6.)

Kaas en honing

Neem een dikke plak van de fijnste Devon-kaas, smeer er dik de fijnste romige honing op, serveren met de besmeerde kant naar boven. Een recept uit de Scottish Beekeeper 1958/11.

Stuifmeel en haargroei

In zijn rubriek Les livres Propos, in het Franse blad Abeilles et Fleurs 1958/7, vraagt Alin Caillas, die zoveel propaganda heeft gemaakt voor het Koninklijk Voedsel, of men met stuifmeel geen haargroeimiddel zou kunnen maken.

Onze haren, schrijft hij, zijn rijk aan aminozuren, men heeft er 12 soorten gevonden, de namen, die Caillas wat barbaars noemt, zal ik u besparen.

Stuifmeel nu bevat 26,88% van zijn gewicht aan eiwitstoffen en 13% aminozuren. Onderzoekers hebben aangetoond, dat dit 21 verschillende soorten zijn en wel alle soorten die in onze haren gevonden worden.

Gouden pollen

In het American Beejournal 1958/11 staat een grote advertentie: Pollen-Gold. Deze is van een firma die het beste stuifmeel voor de bestuiving van fruit- en notenbomen in de handel brengt. Thans komt zij met een nieuw produkt: Pollen-Gold, een wonder natuurlijk produkt. Het is de natuurlijke bron van de meest noodzakelijke vitaminen, mineralen, geeft levenskracht, uitsluitend stuifmeel en honing. Pollen-Gold bevat geen chemicaliën, niets kan het vervangen, noch kan het synthetisch worden bereid; door zijn vitaminen en mineralen

zal het energie geven om uw dagtaak te vervullen. Gij kunt het gerust aan uw gezin toedienen. Veel van onze klanten, aldus de advertentie, hebben Pollen-Gold gebruikt om gewicht te verliezen, met wonderlijk resultaat.

Gebruikt als een aanvulling van het voedsel en om de etenstrek te bevredigen, konden vele personen hun doses zetmeel en ander dergelijk voedsel verminderen zonder energieverlies, zij voelden zich voldaan doordat zij hun dagelijkse portie vitaminen en mineralen bekwamen. Pollen-Gold wordt gebruikt door jagers en vliegers. Men heeft met succes proeven genomen, door gedurende één en twee weken personen alleen hiermede en met wat vloeistoffen te voeden.

Het voedsel kan geleverd worden in gordels met 6 hermetisch gesloten bussen, zeer licht in gewicht, zodat de gordel op water drijft.

Pollen-Gold is in vier verschillende vormen verkrijgbaar: in capsules, een voorraad voor één maand kost bijna 10 dollar; een heerlijk smakend suikergoed (naar pepermunt of amandel riekend), een flacon, voldoende voor een maand, tegen dezelfde prijs; dan een „homogeen“-honing met pepermuntgeur en tenslotte geconserveerd in blik.

Geven oude raten kleinere bijen?

In de Imkerfreund 1959/1 vinden we van de hand van V. Weber een bevestigend antwoord hierop. Uit zijn artikel het volgende: Reeds in 1696 schreef Bräuwer in zijn boek: Brandenburgischer be-

währten Bienenkunst het volgende: Als de bijen erg klein zijn is de zwerm uit een oude korf, want hoe ouder het werk is, hoe kleiner de cellen worden en hoe kleiner de pasgeboren bijen.

Dr. Büchner te München heeft, met

fijne werktuigen werkend, proeven genomen met een pik-zwarte raat, welke uit het midden van een korf was genomen en 68 maal bebroed was geweest en een stuk maagdelijk raat.

De cellen werden bij de bodem, waar de jonge larfjes liggen, gemeten. De microscoop wees bij de oude raat 4,60 mm en bij de nieuwe 5,31 mm gemiddeld, hetgeen een verschil van 0,71 mm is. Ook was men in staat de coconhuidjes te tellen: dit waren er 68. Deze raat moet ongeveer 10 jaar oud zijn geweest, als men jaarlijks op 7 generaties bijen rekent.

Dr. Büchner constateerde, dat de bijen uit de oude raat in de regel niet de normale grootte bereikten. Verder waren de tongen korter en de voorste vleugels kleiner, de bijen waren 18,77% lichter dan normale bijen.

Oude koninginnen schijnen ook niet graag oude raten te beleggen.

Reeds in 1927 stelde Michailoff vast, dat een raat die 15 maal bebroed was geweest, kleine bijen opleverde. Tuenin (1927) stelde hierbij een

vermindering van gewicht vast, dit was in lichte raat gemiddeld 125 mg, in bruine raat 120 mg, in donkerbruine 118 en in zwarte raat slechts 107 mg.

Baudoux stelde in 1933 vast, dat zowel gewicht als lengte der bijen met de ouderdom van de raat afneemt.

Varia

Bijenteelt beoefenen is als het lezen van een mooi boek, dat met elke bladzijde mooier en spannender wordt. (Alpenl. Imkerztg.)

Een afgevaardigde in het Engelse Lagerhuis gaf de volgende vergelijking: De eigenaar van de waterstofbom geeft zijn land dezelfde macht als de angel aan de bij: zij kan hiermede steken, maar zij sterft hieraan. (Südwestdeutscher Imker.) Op de Beierse Imkersdag in 1958 te München gehouden zei een spreker: Men wil de bijenhouders-verenigingen voer geven als een konijn en melken als een koe. (Imkerfreund 1958/11.)

Jékavé

van Horen en Zien

MENS, TOB NIET

Wat kunnen wij mensen het toch vaak moeilijk hebben met onze kleine problemen. Wij kunnen om een kleinigheid soms uren wakker liggen en maar tobben. Koning Salomo heeft eens tot een bepaalde categorie mensen gezegd dat zij een voorbeeld aan de ijverige mieren moesten nemen. Schrijver dezes verstout zich, hij is toch anoniem, z'n grote schare medemensentobbers naar de bijen te verwijzen. Onze bijen tobben niet. Zij zitten niet met economische of politieke problemen. Zij hebben geen atoom-, ruimtevaart- of maantochtmoelijkheden.

Jawel, zult ge vragen, maar wij zijn toch geen bijen? Neen, dat zijn we ook niet en we willen ook liever een mens dan een bij zijn. Doch wij mensen dreigen aan onze zenuwspanningen ten onder te gaan. Daar komt al dat vaak totaal overbodig gepieker uit voort.

Wij moeten ons wat meer gaan richten naar de natuur. Onze bijen, waar we zo eigen mee zijn, geven er al zo prachtig contact mee.

Uw bijen, uw tuin, uw planten, of zo ge wilt de bloem of plant in uw kamer, roepen u toe: mens, let meer op ons, tob niet. ♦

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan **Bijenhuis te Wageningen**. Alle vragen worden zo spoedig mogelijk per brief beantwoord en daarna in het **Groentje** gepubliceerd.

Vraag 15:

Uit het Groentje van april 1958 knipte ik een artikeltje over de bestrijding van houtwormen. Daarin wordt kopernaftanaat opgelost in petroleum aangeraden, zonder opgaaf in welke verhouding dit dient te geschieden. Kunt u mij hierover inlichten? Is deze oplossing, of beter gezegd de damp die er bij bespuiting blijft hangen, voor mensen schadelijk of zelfs gevaarlijk?

Jvr. C. I. S. te 's-G.

Nogmaals houtworm

Als u het betreffende artikel, geplaatst in het **Groentje** van april 1958 (no. 4, blz. 87) nog eens naslaat, dan zult u bemerken dat daar in de eerste plaats aanbevolen wordt het gebruik van een oplossing van kopernaftanaat in **terpentine**. Dit goedje is in de handel verkrijgbaar, zó voor het gebruik gereed. Indien u er de voorkeur aan zou geven een oplossing van kopernaftanaat in petroleum aan te wenden, dan zal ongetwijfeld uw leverancier u voor de juiste verhouding de nodige aanwijzing kunnen geven. Bij het aanwenden van bestrijdingsmiddelen welke vergif bevatten, dient men **altijd** met de nodige omzichtigheid te werk te gaan. Voer de bewerking niet uit in een te enge gesloten ruimte en laat de behandelde voorwerpen drogen in een vertrek dat behoorlijk geventileerd wordt, maar draag vooral zorg dat kinderen het niet onder hun bereik krijgen.

S.

Vraag 16:

Is het mogelijk met de Wet in de hand iets te doen tegen suikerverwerkende fabrieken, waar men bussen met zoetstof neerzet om bijen te vangen? Zijn er een massa in, dan worden ze in kokend water gedompeld en verbranden.

Bijenmoord

Het antwoord op deze vraag moet kortweg luiden: Neen. Het lijkt echter niet onverstandig deze regelmatig terugkerende vraag wat uitvoeriger te behandelen. De bijen worden nergens met name in onze wetgeving genoemd en dus op geen enkele wijze in het bijzonder beschermd. Zij staan wat dit betreft

dus op één lijn met andere insecten zoals bijv. wespen — die u op uw bijenstal misschien vangt met halfgevolde bier- of limonadeflesjes en dan doodt — of vliegen, die de marteldood sterven aan een kleverige vliegenganger. Wat de wesp is op uw bijenstal, is, gezien vanuit de gezichtshoek van de fabrikant in het suikerverwerkende bedrijf, de bij in zijn fabriek. Het op deze wijze doden van bijen valt ook niet onder de zgn. dierenbeschermingsartikelen van het Wetboek van Strafrecht — evenmin als het doden van de wespen en vliegen —. De enige oplossing voor dergelijke gevallen is overleg tussen belanghebbenden. Ook hierbij dient nog de nodige voorzichtigheid te worden betracht. Men zegge nooit tegen de leider van het betrokken bedrijf: „U doodt mijn bijen”. Daardoor verklaart u — wat misschien niet eens zo is — dat het uw bijen zijn die in de fabriek komen, wat voor de eigenaar van de fabriek wel eens een reden kon zijn om u aan te spreken voor de overlast die de bijen in zijn bedrijf veroorzaken en deswege schadeloosstelling van u te eisen.

De veiligste weg is, dat het afdelingsbestuur, sprekende namens de gezamenlijke bijenhouders, tracht, in overleg met de fabrikanten, te komen tot maatregelen om het euvel te voorkomen. Als zodanig komen in aanmerking het aanbrengen van gazen horren in deuren en ramen, het aanbrengen van bijenuittlaten aan de bovenkant der ramen, het scheppen van afleidende drachtbronnen in de omgeving van de stal en natuurlijk het zover verplaatsen van de bijen, dat de fabrieken buiten hun vliegbereik liggen.

M.

Vraag 17:

Kan men ook raathoning winnen in kunstraat? Welk koninginnerooster voldoet het beste in de praktijk?

E. S. te D. H.

Raathoning - Koninginnerooster

1. Voor het winnen van raathoning wordt extra dunne kunstraat vervaardigd, welke bij het Bijenhuis te verkrijgen is. Wil men echter 1ste klas raathoning winnen, dan mag niet meer dan een randje van 1 à 1,5 centimeter breedte tegen de toplat aangebracht worden.
2. Over de vraag, welke soort moerrooster het meest voldoet, lopen de meningen nogal uiteen. Sommige

inkers zweren bij de draadrooster en anderen gebruiken liever de geponste zinken rooster. Beide hebben hun vóór- en nadelen. De draadrooster geeft de bijen méér gelegenheid tot doorgang, maar raakt gemakkelijker uit zijn model, waardoor de moer er nog wel eens doorheen glipt. De zinken geponste rooster heeft minder doorlaatgelegenheid, maar blijft beter in zijn model en is gemakkelijker schoon te maken. Het gebruik van deze laatste heeft bij mij nog nimmer tot bezwaren aanleiding gegeven, reden waarom ik persoonlijk aan deze de voorkeur geef.

S.

Vraag 18:

Ik heb m'n zomerhoning '58 op 'n koele plaats bewaard. Het onderste driekwart van een potje is gekristalliseerd, het bovenste kwart vloeibaar. De smaak is goed, hij gist niet. Kan het feit dat ik vorig jaar mijn slinger verijde er invloed op hebben gehad? Hoe krijg ik deze honing weer geheel vloeibaar of geheel gekristalliseerd?

C. S. te S.

Kristallisatie van honing

De omstandigheid, dat een gedeelte van uw in potten verpakte honing ongekristalliseerd blijft, is **niet** te wijten aan het verven van de slinger. In dit opzicht behoeft u zich derhalve niet ongerust te maken. Vooral bij honing welke afkomstig is van verschillende planten, kan men het door u vermelde verschijnsel dikwijls waarnemen. Veelal kristalliseert later ook het aanvankelijk vloeibaar gebleven gedeelte, maar niet altijd. Het kristallisatieproces hangt van velerlei factoren af en sommige honingsoorten kristalliseren helemaal niet. De kwaliteit behoeft er niet minder om te zijn. In uw plaats zou ik de honing weer geheel vloeibaar maken door deze gedurende enige tijd te verwarmen in een warmwaterbad, echter niet tot hogere temperatuur dan tegen de 60 graden Celsius. Zodra alle kristallen zijn opgelost, kunt u de bewerking beëindigen.

S.

Vraag 19:

Bedrijfsmethode

Gaarne wilde ik uw mening horen over mijn bedrijfsmethode. De laatste week in mei zoek ik de moer uit en plaats haar beneden de separator met een raam broed, boven komt dan al het broed met een eigen vlieggat. Na 10 dagen laat ik door een ander vlieggat te geven het bovenvolk kaal vliegen op het onderste. Ik heb een separator met aan de voorzijde van de kast 2 vliegopeningen, een soort snelgrove maar eenvoudiger. Maar nu duurt het soms zo lang dat de jonge moer boven aan de leg gaat, zodat de oude moer, welke

Reglement

Nationale Honingtentoonstelling

lastig is na te zien door 2 volken op elkaar, alweer zwermneigingen krijgt. Nu dacht ik, als ik eind mei bij het separeren de oude moer boven doe deze vliegt dus kaal, heeft geen zwermplannen terwijl onder het broed volop bijen en voedsel heeft, dus gunstig voor de toekomstige moer. Na tien dagen doe ik de oude moer beneden, het broed met doppen boven, wat door verschuiven der vlieggaten meteen kaal vliegt. Het voordeel dacht ik daarin, dat de oude moer door eerst nog 10 dagen boven gewoond te hebben, nu wel veel later zwermplannen zal krijgen. Er gaat haast wel een maand overheen voor de jonge moer verzegeld broed heeft en zodoende kan verenigd worden, dus de oude moer krijgt, doordat ze in die tijd alweer volop broed heeft, zeker alweer zwermplannen. Door haar nog 10 dagen boven te houden, dacht ik dit te voorkomen. Zal de oude moer bij de tweede methode nu zij na 10 dagen bij het onderste volk dat reeds doppen had niet eerder zwermplannen krijgen?

W. J. v. d. M. te L.

Bij uw eerste methode krijgt het onderste volk met de oude moer na 10 dagen een bescheiden aantal jonge vliegbijs van het bovenste moerloos gemaakte volk; dit was immers voordien reeds afgezwakt. Het onderste volk staat dan geen vliegbijs af, waardoor de oude moer weinig gevaar loopt. Bij uw nieuwe methode zou de oude moer, bij het verplaatsen naar onderen, eigen vliegbijs kwijt-raken (deze vliegen immers boven in) en een grote menigte vliegbijs van het moerloos gemaakte maar versterkte volk erbij krijgen, waardoor de bij de oude moer behorende bijs verre in de minderheid zouden komen. Ik vrees, dat in laatstbedoeld geval er vrij groot gevaar voor afsteken van de oude moer zal bestaan. Misschien val het mee, als er zware dracht is, maar ik meen daarin toch een bezwaar te zien, waarmee ernstig rekening dient te worden gehouden.

Vraag 20:

Warmte, vocht en voedsel

Wat zijn de grenzen van temperatuur en vochtigheid waarbij gesloten broed tot volle ontwikkeling komt? Hoe lang kan een pas uitgekomen bij zonder voedsel?

J. H. S. te R.

1. De temperatuur in het open broednest bedraagt 92-97 graden Fahrenheit. Gesloten broed in een vergevorderd stadium behoeft geen hogere temperatuur dan 80 graden F.
2. Een pas uitgekomen bij kan zonder nadelige gevolgen slechts korte tijd, ten hoogste enige uren, zonder voedsel. S.

Klassen-indeling

Klasse 1: 2 tot 5 bokalen vloeibare honing.

Klasse 2: 2 tot 5 bokalen gekristalliseerde honing.

Klasse 3: 2 tot 5 bokalen heidehoning. Deze honing moet voor het overgrote deel afkomstig zijn van de struikheide en de typische eigenschappen van deze honing vertonen. De duidelijkste eigenschap is de niet-vloeibaarheid, terwijl er nog geen sprake is van kristallisatie.

Klasse 4: Secties zomerraathoning.

Klasse 5: Secties heideraathoning. Deze honing moet voor het overgrote deel afkomstig zijn van de struikheide.

Klasse 6: Honingramen zomerraathoning.

Klasse 7: Honingramen heideraathoning. Deze honing moet voor het overgrote deel afkomstig zijn van de struikheide.

Raathoning mag een strookje kunstraat bevatten, dat niet meer dan 1 cm onder de bovenlat uitsteekt.

Klasse 8: Zuivere bijenwas in koeken van ongeveer 1 kg.

Klasse 9: Zuivere bijenwas in koeken van meer dan 5 kg.

Klasse 10: Honingkoeken van minstens 1 pond, met het volledige recept waarnaar de koek vervaardigd is.

Klasse 11: Bakwerk, waarin honing verwerkt is, anders dan honingkoek, met het volledige recept waarnaar het bakwerk vervaardigd is.

De klassen 10 en 11 zijn uitsluitend bestemd voor „thuisgebakken” koek en ander honinggebak, in deze klassen mag niet worden ingezonden door vak-bakkers.

Klasse 12: Verpakking en opmaak van honing in bokalen.

Klasse 13: Verpakking en opmaak van secties.

Klasse 14: Verpakking en opmaak van losse raathoning.

In de klassen 12, 13 en 14 wordt in het bijzonder de aantrekkelijkheid van de verpakking beoordeeld. De inzendingen moeten voorzien zijn van het tentoonstellingsetiket, ze mogen voorzien zijn van een ander etiket, maar zonder naam van de inzender.

Klasse 15: Slingerramen. Broed- of honingramen, voorzien van draad en kunstraat, geheel gevuld en vlak verzegeld.

Klasse 16: Assortimentsklasse.

a. 6 bokalen vloeibare honing in lichte kleur.

b. 6 bokalen vloeibare honing in donkere kleur.

c. 6 bokalen gekristalliseerde honing.

d. 6 bokalen heidehoning.

In deze klasse kunnen worden ingezonden:

24 bokalen (6 van elk der groepen a., b., c. en d.) of

18 bokalen (6 in groep a., 6 in groep b., 6 in groep c. of d.).

Klasse 17: Wasfiguren en reliëfwerk in was.

Prijzen:

Inzendingen, waaraan onderstaand puntenaantal wordt toegekend, komen in aanmerking voor de daarachter genoemde prijzen:

100 punten: eerste prijs A;

99 punten: eerste prijs B;

98 punten: eerste prijs C;

97 punten: tweede prijs;

96 punten: derde prijs.

Elke prijswinnaar krijgt een oorkonde, waarop prijs en klasse zijn vermeld.

Ridder van Rappard-wisselprijs. De inzender die in minstens 5 klassen heeft meegedongen, waarvan minstens in 4 honingklassen (1 t/m 7 en 15) en die voor zijn inzendingen in totaal het hoogste gemiddelde puntenaantal behaalt, wordt voor een jaar houder van deze prijs. Zijn naam wordt in de prijs gegraveerd.

Wisselprijs Ministerie van Landbouw. Houder van deze prijs voor een jaar wordt de inzender, die in de klassen vloeibare en gekristalliseerde honing (klassen 1 en 2) het hoogste gemiddelde aantal punten behaalt.

Wisselprijs voor bakwerk. De jury bepaalt welke inzender in de klassen 10 en 11 voor een jaar houder wordt van deze prijs. In beide klassen moet worden ingezonden.

Bronzen plaquette der vereniging. Deze wordt eigendom van de inzender die in klasse 16 het hoogste gemiddelde aantal punten behaalt.

Medaille der vereniging. Deze wordt eigendom van de inzender, die volgt op de winnaar van de bronzen plaquette.

Waardebou van f 10,—. Deze wordt toegekend aan de inzender die in de klassen 8 en 9 het hoogste gemiddelde aantal punten behaalt. (In beide klassen moet worden ingezonden.)

Waardebou van f 10,—. Voor de inzender die in de klassen 12, 13 en 14 het hoogste gemiddelde aantal punten behaalt. (In alle drie de klassen moet worden ingezonden.)

Waardebou van f 10,—. Voor de inzender die in de klasse 17 het hoogste gemiddelde aantal punten behaalt.

de methode

VAN DEN BRINK

De imkers van de Veluwezoom en ver daarbuiten weten, dat er aan de Hartenseweg te Renkum een buitengewoon succesvol imker woont: de heer A. T. van den Brink. De kandidaten voor het Examen Praktisch Imker kennen hem ook doordat hij deel uitmaakt van de commissie, die dat examen afneemt. Vele excursies zijn al naar de knusse bijenstal van de heer Van den Brink getogen om de resultaten van diens werk te zien en aan de weet te komen hoe hij deze bereikt.

In dit artikel zullen we daarvan een kort overzicht geven.

Maart

Als het weer het toelaat in maart, anders wat later, verenigt de heer Van den Brink de volken, die minder dat 7 à 8 raten bezetten, met andere volken. Hij doet dit door middel van de krantenmethode. Zwakke volken worden dus in het voorjaar niet op zijn stal geduld.

Voorjaarsdracht

Met de aldus versterkte volken reist de heer Van den Brink naar het koolzaad in de polders en naar het fruit in de Betuwe. Een merkwaardigheid is, dat de volken van de heer Van den Brink tijdens de voorjaarsdracht maar zelden zwermneiging krijgen. De heer Van den Brink geeft hiervoor twee redenen op.

In de eerste plaats heeft hij zijn volken gehuisvest op raten, die een lust voor het oog zijn. Want een raat, die op het middenvlak ook maar één darrecel heeft, wordt in de kasten niet geduld. Een enkel darrecelletje langs de onderrand is echter toegestaan. Bij elke excursie legt de heer Van den Brink steeds weer de nadruk op de noodzakelijkheid van onberispelijke raten.

We hebben nu een paar jaar lang de volken van de heer Van den Brink gezien en het is een feit dat we daarin geen doppen aantreffen op het moment dat de volken van andere imkers reeds zwermneiging vertonen.

In de tweede plaats past de heer Van den Brink een sterke selectie op zijn koninginnen toe, waarover we straks meer vertellen.

Na de voorjaarsdracht

Als de volken van de voorjaarsdracht terug zijn, wordt de honing geslingerd. En over de opbrengsten zelfs in voor anderen matige of slechte jaren, heeft hij niet te klagen!

Zwermbehandeling

In de zwermbehandeling ligt het kernpunt van de bedrijfswijze van de heer Van den Brink en we zullen die hier zo duidelijk mogelijk weergeven, opdat ook anderen er voordeel mee kunnen doen. Als de vol-

ken van de voorjaarsdracht teruggekomen zijn, zitten ze vol bijen, broed en honing en ook bij de volken van de heer Van den Brink doet zich dan wel zwermneiging voor, maar: lang niet bij alle volken!

Als echter een volk rijpe doppen heeft, wordt het verdeeld over enige zesraamskastjes, waarbij in elk nieuw gevormd volk minstens één dop komt.

De heer Van den Brink spreekt met opzet nooit van het maken van volkjes, maar van volken, hij maakt ze flink sterk en geeft zes moede raten met broed mee, zodat de bevolking van de zesramer spoedig weer flink groeit. We vestigen er nadrukkelijk de aandacht op, dat deze zesramers geen kunstraat krijgen; de raten van het volk met zwermneiging worden met broed, bijen en doppen en al over de zesramers verdeeld.

Deze zesramers worden een nacht gesloten gehouden en het verlies aan vliegbijsen is daardoor niet groot. De vliegbijsen, die de volgende dag naar de oude plaats teruggaan, bedelen zich bij de buurvolen in.

Hoe worden nu deze zesramers behandeld? Zodra de jonge moeren in de zesramers fluiten, worden de volken geheel van de raten gestoten. De bijen met de jonge moer(en) komen dus in de zesraamskast, maar de raten worden er uitgenomen. Als daar nog enig broed in zit, wordt zo'n raam aan een ander volk gegeven. Inplaats van de weggenomen uitgebouwde raten krijgt het nu al sterke volk 6 raten met kunstraat. De kastjes worden een dag gesloten gehouden, waarbij er natuurlijk aandacht aan geschonken wordt dat het voldoende lucht krijgt.

De volgende dag wordt het vlieggat geopend en krijgt het volk een beetje voer. Na enige dagen wordt sterker gevoerd. Op deze wijze krijgt de heer Van den Brink zijn onberispelijke raten, die voor zijn wijze van werken zo belangrijk zijn. Bovendien wordt door deze manipulatie bereikt, dat de jonge moeren verrassend gauw aan de leg zijn.

De raten, die door deze volkjes worden gebouwd, moeten vrij van darrecellen op het midden van de raat

zijn. Een koningin, welker volk darrecellen midden op de raat bouwt wordt beslist niet aangehouden, want de heer Van den Brink ziet hierin een aanwijzing van overgeërfd zwerm drift. En die kan hij niet gebruiken.

Kunstraat

In de loop van zijn langjarige praktijk heeft de heer Van den Brink, die een voortreffelijk waarnemer is, opgemerkt, dat op de normale wijze van draad voorziene raten dikwijls bij de ingesmolten draad, dus midden op de raat darreraat wordt gebouwd. In dit geval ligt de oorzaak mogelijk niet bij overgeërfd zwerm drift van de koningin, maar ligt de schuld bij de imker, die de draad in de kunstraat insmolt. Maar de imker is dan al gauw geneigd om de schuld te zoeken bij de koningin. Daarom smelt de heer Van den Brink de draden niet meer in de kunstraat, maar doet hij het zó: de raten worden horizontaal van twee draden voorzien, de draden worden dus tussen de zijlatten gespannen.

De kunstraat wordt op de normale wijze in het zaagspleet in de bovenlat bevestigd. Het vel kunstraat wordt evenwel zódanig in het raampje gehangen, dat één draad aan de ene zijde van het vel kunstraat komt en de andere draad aan de andere zijde. De draden worden niet in de kunstraat ingesmolten, maar zó aan de zesraamsvolkjes gegeven. Maar, nu komt het fijne kneepje.

De onderste draad moet steeds naar het hart van het bijenvolk gericht zijn. De heer Van den Brink heeft nl. de ervaring opgedaan dat het bouwende volk als het ware de vellen kunstraat naar zich toetrekt en door de warmte, die het bouwende volk ontwikkelt, komt de niet-ingesmolten draad dan toch in de kunstraat terecht en — en dat is belangrijk — zonder dat er bij de draad darrecellen worden gebouwd. En voor 80 à 90 procent worden de cellen waar de draad doorloopt belegd en kan men aan de raat niet zien waar de draad loopt.

Zo komt de heer Van den Brink dus aan de onberispelijke raten die er mede oorzaak van zijn dat zijn volken op de voorjaarsdracht en dikwijls ook tijdens de zomerdracht niet zwermen.

Natuurlijk mislukt er wel eens een raat. Die wordt dan verwijderd. Maar als een der zesraamsvolken de hebbelijkheid heeft om, ondanks de voorzorgen van de heer Van den Brink, tóch darreraat op het midden van de kunstraat te bouwen, dan neemt hij geen risico en houdt deze koningin niet aan. (Slot volgt.)

OPENING BIJENPARK

te Rotterdam

Het stond reeds vele jaren op het verlanglijstje van de afdeling. Naast lezingen, filmavonden, praat-avondjes e.d. werd steeds weer de behoefte gevoeld aan een gemeenschappelijke bijenstand, waar enthousiaste leden hun hobby ongestoord zouden kunnen uitoefenen en bespreken. Want praten over de bijen en over record-oogsten zit, evenals bij de hengelaar de grote snoeken, de rechtgeaarde bijenhouder in het bloed.

Het was de ijverige oud-secretaris van de afdeling, de heer K. Poel, die de eerste stap zette op de weg naar dit gemeenschappelijke bezit. Een kleine bijenstand werd, met veel goede wil en medewerking van de Gemeentelijke Plantsoenendienst, opgezet in het Kralingerhout. Het was echter een kleine éénmans bijenstand en te klein voor de gehele afdeling. Enige jaren na het vertrek van de heer Poel stonden er nog wat volken, maar de plaats was te ongunstig, het onkruid overgroeide de aanleg en de lieve jeugd deed de rest. Daarna heeft het enige jaren geduurd, tot de veel omstreden komkommerkwestie de zaak weer acuut maakte. Waar moesten we in de verboden tijd met de bijen heen?

En hoe donker de wolken in de opvolgende zomermaanden voor de Rotterdamse imkers waren, plotseling verscheen er een lichtrandje aan deze bedreiging. Op de Imkersdag 1957 werd ons door de heer Burgemeester ruimte toegezegd in Rotterdam-Zuid. Als buitenstaander moet men wel het gewicht van deze aanbieding op zijn waarde weten te waarderen, want waar vindt men in de tegenwoordige tijd op een niet te grote afstand van de woonwijken een stukje grond vrij? Die kans is eigenlijk kleiner dan de bewuste naald in een hooiberg.

Maar toch, op een winterse dag werd het afdelingsbestuur er door enkele leden van rentegevende eigendommen van de Gemeente, heen geleid. De broekspijpen moesten hoog op, vele plassen werden genomen.... en daar lag dan in natte sneeuw en veel modder onder een dikke laag wortels en stompen temidden van bulten en putten ons aanstaande bijenpark. Hoe bestaat het! De leden van het bestuur krabden zich eens achter het oor: „assie me nou”. Wat te doen? De heren van de Gemeente moedigden wat aan: het lijkt erg, het is nu winter, maar het ligt prachtig enz. Kortom, het bestuur zei met een beetje veel schroom toch ja en de eerste stap was gezet.

Nu aan het werk. Eerst een plan, toen de kosten en daarop volgde naar

grootstadsgebruik het maken van een maquette. Een kleine honderd bijenkasten waren zelfs daarin opgenomen. Alles akkoord.

Wat de financiën betreft werd er een loterij georganiseerd met 2500 loten à 50 cent. Het oordeel van de politie was, die verkoop je nooit, want de mensen zijn beslist loterijmoe. Maar met behulp van alle leden gingen ze vlot van de hand. Ook het hoofdbestuur liet zich niet onbetuigd en verstrekte ons een renteloze lening, zodat het basiskapitaal om te beginnen er spoedig was. Toch werd er nog verder gebedeld. Een der leden verstrekte ons tegen sterk gereduceerde prijs het hout, een ander gaf de dakbedekking, weer een derde de jalouzieën en zo ging het steeds verder. De Gemeente verstrekte ons de planten, struiken en bomen voor de aanleg, koolas voor de paden enz. enz. enz. Er zat geducht leven in de brouwerij. De leden vlakten het terrein, sloten werden gegraven en uitgediept en zij werkten de dikke laag wortels drie spit diep onder de grond. Titanenwerk werd er verricht, doch gestadig ging het werk door. Werd er eens een moedeloos, andere namen de plaats weer in en na vele maanden kwam er tekening in de aanleg.

Plotseling stond daar een leraar van een technische school met 20 jonge vaklieden, die in een enkele week het clubgebouw in elkaar zetten als was het een bouwplaat. Het was toen reeds volop zomer geworden. Af en toe verdwenen een paar knechtjes, die lagen zich dan wat te verkoelen in de sloot of zich ergens bruin te zonnen. Maar het resultaat was, dat na enkele weken op de as van het onkruid een schitterend gebouwtje stond met een kleine vergaderruimte en een ruime werkplaats met volle-

dige inrichting. Zelfs een toilet was niet vergeten, ingeval een jonge imker het eens te benauwd mocht krijgen.

De officiële opening

Zaterdag 11 april was het dan zover.

De vlaggen wapperden aan de hoge masten en na een week van veel regen en hagelbuien was zelfs de zon buiten gezet. Tegen 3 uur kwamen de bezoekers, velen vergezeld van hun dames het park op. Bewondering en verwondering waren op de gezichten van vele leden duidelijk leesbaar. Men wandelde wat over de paden tot om even over drie de voorzitter van de afdeling, de heer W. H. v. Mourik de aanwezigen om zich heen verzamelde en een ieder van harte welkom heette. Hij schetste de groei van het park, de vele arbeid door de medewerkers verleend, de steun die van alle zijden was ondervonden en de grote verwachtingen die het bestuur van dit juweeltje van goede wil en samenwerking heeft. In het bijzonder richtte hij zich tot de secretaris van de afd. de heer P. Klapwijk die zich in het bijzonder voor deze ontwikkeling heeft geïnteresseerd en bracht hem de dank van bestuur en leden over. Als dank voor de vele uren (en pijnlijke rug) die hij aan het voorbereidende werk heeft besteed en voor zijn onverdroten leiding, bood hij hem namens de afdeling een fraaie belichtingsmeter aan. Ook mevrouw Klapwijk werd in deze huldde betrokken en kreeg een keurig opgemaakte boeket bloemen.

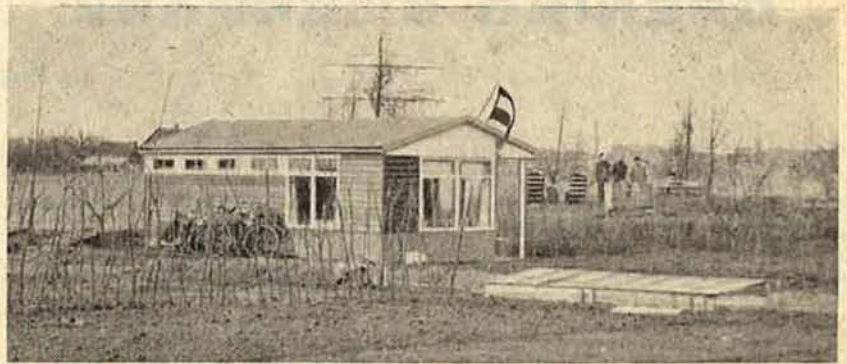
Daarna sprak de heer Groenveld, die de waarde van een goede recreatie, vooral in de grote steden, naar voren bracht. Hij zag met genoegen dat Rotterdam, ondanks het uit de grond rijzen van dichte woonwijken en hoge

De heer Klapwijk spreekt een woord van dank. Links van hem de heer Poel, rechts de heer v. Mourik.

betonflats, ook denkt aan afwisselen de groenstroken, parkaanleg e.d. Grote waardering had hij voor de gedachte dat een gemeente als Rotterdam met zijn enorme belangen in havens, woonwijken, industrie e.d. toch ook nog aan een bijenpark heeft gedacht. Dit is een geste, die we niet genoeg kunnen waarderen. Hij bracht hulde aan het afdelingsbestuur en zijn werkzame medewerkers. Hij roemde de voortvarendheid waarmee gewerkt is en hoopte dat het park mede aanleiding mocht zijn, een aantal jonge nieuwe leden aan te trekken. Speciaal richtte hij zich tot de secretaris van de afd., die, naar het oordeel van het bestuur, ongehoorlijk veel heeft bijgedragen, om de plannen tot stichting van dit park te realiseren. Bovendien is de heer Klapwijk 25 jaar lid van de vereniging. Begonnen in 1934 als jong broekje in de imkerij, is hij al die jaren zijn hobby trouw gebleven. Namens het hoofdbestuur bood hij hem de eremedaille van de vereniging aan. Vervolgens spraken nog enkele figuren uit de volkstuinverenigingen waarbij gelukwensen werden uitgesproken en op een goede onderlinge samenwerking werd gerekend.

Tenslotte dankte de secretaris voor de waardeerende woorden tot hem gericht en voor de hem en zijn vrouw aangeboden geschenken. Een belangrijk deel van de lof hem toegezwaaid, meende hij te moeten doorgeven aan de leden die hem bij de ontginning van het terrein zo in ruime mate terzijde hadden gestaan. Ook de leraren van de technische school en de leerlingen, die voor deze gelegenheid een speciale uitnodiging hadden ontvangen werden door hem in deze hulde betrokken. Daarna werd een kopje thee aangeboden en onder het genot van een sigaar maakten vele leden gebruik van de gelegenheid om het park op hun gemak eens te bezichtigen.

Gebouw en park van de afdeling Rotterdam.

Na de opening voor de vergaderruimte van het gebouw.

Uit de Afdelingen

AFD. REGGEDAL

Voorzitter Proost bracht in de vergadering van 19 maart de afgetreden voorzitter Daalwijk dank voor alles wat hij voor de afdeling heeft gedaan. Als afgevaardigde naar de A. V. en als diens plaatsvervanger werden aangewezen de heren G. W. Daalwijk en J. H. Alink. De heer Olde Wolbers hield een lezing over het werk van de Kring Twenthe om tot verbetering van het bijenras te komen. Daarna sprak de heer Nijhuis van de Kring Twenthe over hetzelfde onderwerp. De afdeling besloot 2 raszuivere moeren van de Kring te betrekken. Op de gewassenkeuring te Diepenheim zal de afd. met een stand vertegenwoordigd zijn om reclame te maken voor honing. De afdeling besloot toe te treden tot de Kring Twenthe. Op de vergadering was mede aanwezig de heer Assink, die als hoofdbestuur lid en als voorzitter van de Kring Twenthe blij gaf van zijn belangstelling.

J. H. LE GRAND, secr.

AFD. ENSCHEDE

Dinsdag 10 maart. Lezing van de heer H. Karperien (bekend koninginnekwerker) uit Rheine (Duitsland). De talrijke aan-

wezigen, waaronder ook gasten van de afdelingen Haaksbergen, Losser en Hengelo, werden wegens ziekte van de voorzitter, de heer G. Gorter, welkom geheten door de heer H. Denneboom.

Deze keer eens een lezing die afweek van wat men in doorsnee hoort. De heer Karperien had het nl. niet uitsluitend over de bijen, maar in hoofdzaak over de imker. En wel in het bijzonder hoe belangrijk het is, de liefde die de imker zelf voor zijn bijen op kan brengen, als grondslag voor het te behalen succes, dus werkelijk precies alle mogelijkheden te weten en wat men te doen en vooral te laten heeft om dit succes te bereiken.

Na de pauze kwam het onderwerp koninginnetelt aan de orde, waarbij vooral besproken werd, hoe men tot oprichting komt van een plaatselijk koninginneteltstation. Men doet hier in Duitsland zeer veel aan, er zijn 31 koninginneteltstations welke in 4 klassen zijn onderverdeeld. Hierover werden de heer Karperien vele vragen gesteld, waarop deze zo enthousiast werd dat hij de afdeling Enschede gratis een raszuiver Troisekvolk aanbod, voor de zojuist gereedgekomen eigen bijenstal in het Wooldriepark. Hetgeen natuurlijk onder luid applaus dankbaar werd aanvaard.

De heer Denneboom dankte de heer Karperien na afloop van deze interessante en leerzame avond, welke in het plat Duits gehouden werd, en voor iedereen zeer goed te volgen was. L. ASCHERMAN

AFD. OLDEBROEK

Op zondag 12 april ging plotseling van ons heen onze geachte voorzitter, de heer

JAN JOHANNES WENTZEL

in de ouderdom van 72 jaar. Tien jaar mocht hij de voorzittershamer gebruiken en de bijen waren zijn lust en zijn leven. Moge God zijn kinderen en ons troosten met dit zware verlies.

AFD. OLDEBROEK

AFD. LOENEN

Op 7 april 1959 overleed ons oudste lid, de heer

W. DE WIT

Hij was een imker van de oude stempel, die zijn bijen gedurende de wintermaanden in de kelder overhield. Hij ruste in vrede.

Het bestuur en de leden van de Afdeling Loenen aan de Vecht en Omstreken.

AFDELING NIJMEGEN

Op vrijdag 3 april 1959 overleed ons lid, de heer

C. N. J. HOOTSMANS

drager van de ere-medaille van onze vereniging, in de ouderdom van 81 jaar.

De overledene, die sinds 1919 lid van de vereniging was en gedurende een aantal jaren in het bestuur van de afdeling Nijmegen zitting heeft gehad, nam nog steeds daadwerkelijk aan het verenigingsleven deel. Door zijn vriendelijke omgang had hij vele vrienden, die van zijn gedegen kennis van het bijenleven veel geleerd hebben. Dankbaar willen wij hem herdenken voor het vele wat hij deed voor onze afdeling, vooral in het voorbeeld van plicht en trouw. Hij ruste in vrede.

BESTUUR EN LEDEN
VAN DE AFD. NIJMEGEN.

AFD. WOERDEN

Op 10 april 1959 overleed plotseling ons geacht lid, de heer

D. HEEMSKERK

in de leeftijd van 61 jaar. Hij was een getrouw bezoeker van onze vergaderingen. Wij hebben veel van hem geleerd en gedenken hem in dankbare herinnering.

Bestuur en leden
Afd. Woerden en omstreken

OOGST EN DRACHT

NIJMEGEN, 18 april 1959. — Een zacht winterweertje bracht ons al in de eerste februaridagen de eerste eitjes in het nest en bij een vluchtige inspectie op 1 maart bleken sommige volken zelfs drie ramen met broed te hebben. De milde temperatuur zorgde tegelijkertijd voor het benodigde stuifmeel.

Opmerkelijk was ook, dat op de kastbodem geen enkele dode bij werd gevonden. Natuurlijk was de sterfte even groot als in strenge winters, maar nu hadden velen nog kans gezien om al vliegend of wandelend hun laatste rustplaats buiten de kast te zoeken.

Op 8 april konden we met goede volken de boomgaard in, waar de gewassen er goed bij staan. Daarna gaan nog een 60-tal volken naar de polder bij Kampen om daar het geluk te beproeven.

A. SMITS.

TWENTE, 16 april 1959. — Over het algemeen was de uitwintering goed. Voor zover mij bekend geen dode volken, wel enkele moerloze. De voorjaarsontwikkeling is over het geheel goed tot prima, 4 tot 6 ramen broed. Eind maart en begin april werd reeds veel stuifmeel gehaald en nu verschillende fruitbomen in bloei komen en zijn, is het een lust om te zien hoe druk onze bijen zijn om de nodige stuifmeel en nectar binnen te halen. Vol moed en het nodige vertrouwen gaan we het verdere seizoen dan ook tegemoet.

A. NIJHUIS.

WOLVEGA, 16 april 1959. — Bij mijn inspectie op één van de zomerse dagen in het laatst van februari bleken alle volken goed uitgewinterd te zijn. De eerste eitjes waren gelegd. Bij het reinigen van de bodemplanken viel me op, dat maar enkele bijen afgestorven waren. In maart konden slechts af en toe de eerste voorjaarsbloemen bevroren worden. Er is dan ook weinig stuifmeel gehaald. Maar de eerste week van april maakte echter

AFD. ENSCHEDE FEESTAVOND TER GELEGENHEID VAN HET 50-JARIG JUBILEUM

De zeer vele gasten, onder wie diverse afgevaardigden van de omliggende afd., vertegenwoordigers van andere plaatselijke verenigingen en namens het hoofdbestuur de heren dr. Minderhoud, Seuninga en Maagdendans, verder namens het gemeentebestuur weth. Schoonderbeek, werden door de voorzitter, de heer Gorter, welkom geheten, in het bijzonder de heer Schutte, als enig nog aanwezige mede-oprichter van de afdeling. Waarna ons mooie Twentse volkslied door allen staande werd gezongen. In kort bestek gaf de heer Gorter hierna een overzicht van de afgelopen 50 jaar over de bijenhoudrij in het algemeen en over de afdeling in het bijzonder. Waaruit bleek, dat Enschede altijd getracht heeft, een vooraanstaande plaats in te nemen en waarin veel waardering tot uiting kwam over het belangrijkste werk dat de overleden heer Te Winkel heeft verricht.

Daarna bracht de heer Maagdendans zijn gelukwensen over namens het hoofdbestuur en memoreerde nog enkele bijzonderheden als bijv. het feit dat de afdeling bij de oprichting bestond uit 30 leden welke in het najaar 1910 totaal 1350 korven en ook reeds 150 kasten(!) bezaten. Tenslotte overhandigde deze de heer Gorter de gouden legpenning van de vereniging. In opdracht van het hoofdbestuur sprak vervolgens de heer Assink, die de heer Gorter als blijf van waardering voor het vele belangrijke werk, verricht gedurende zijn langdurig lidmaat- en voorzitterschap, de zilveren medaille met bijbehorende oorkonde aanbod. Hierna werd door mevr. Ascherman en de heer Schutte een feestrede in versvorm voorgedragen, welke door de heer Gorter gedicht was. Diverse sprekers voerden nog het woord. Als enige nog aanwezige mede-oprichter gaf de heer Schutte nog enkele persoonlijke herinneringen. Dr. Minderhoud trad in bijzonderheden over het in 1930 alhier opgerichte Honingcontrolestation, waarvan hij aan de afdeling nog enkele in zijn bezit zijnde foto's van de opening overhandigde. Namens de afdeling Hengelo sprak de heer Schoonderbeek en tenslotte namens het gemeentebestuur wethouder Schoonderbeek. Alle sprekers werden door de heer Gorter dank gezegd voor hun hartelijke woorden en voor de ontvangen geschenken. Tussen de bedrijven door werd door een duo gezellige muziek ten beste gegeven, terwijl de heer Achterhuis op uitstekende wijze enkele bekende operetteliederen vertolkte. Verder traden op de heren Oplaat en Wildevuur die in boerenkostuum enkele komische

alles goed. Er is in die dagen een flinke voorraad stuifmeel van de wilg gevormd. In het begin van diezelfde week heb ik in elk volk een raam met kunststraat tussen het broed gehangen. Op 13 april waren alle ramen prachtig uitgebouwd, volgelegd en zelfs al grotendeels verzegeld. De meeste volken hebben nu 5 à 6 ramen broed. Met een beetje drijfvoeren krijgen we nu een flinke broedaanzet. Maar ook de groei van het koolzaad gaat door het milde voorjaarsweer in snel tempo. Volgens de heer Wietsma wordt de eerste bloei omstreeks begin mei verwacht. Ik wens dan ook alle imkers op tijd sterke volken en een goede oogst!

TH. BAAS.

EGMOND-BINNEN, 15 april. — Op het ogenblik, dat ik deze regels schrijf, op 15 april, is de echte lente hier in de kop van Noordholland pas 2 dagen geleden begonnen. Voorheen hebben we wel zonnige dagen gehad, maar er bleef een gure wind waaien. Zelf heb ik dan ook pas op 14 april mijn bijenvolken geïnspecteerd en het was nog een vluchtige inspectie. De voorjaarsontwikkeling bleek niet slecht te zijn geweest. Dank zij het feit, dat in mijn omgeving genoeg stuifmeel is te halen, was de broedaanzet meer dan voldoende. Het is zeer jammer, dat in de Wieringermeer en ook in de gehele streek boven het Noordzeekanaal en in de Haarlemmermeer praktisch geen of zeer weinig koolzaad is uitgezaaid, of dat het uitgezaaide koolzaad weer is ondergeploegd. Als het in de toekomst met de

Dr. Minderhoud biedt de foto's aan.

De heer Assink decoreert voorzitter Gorter namens het hoofdbestuur.

voordrachten presenteerden. Eveneens werden alle aanwezigen consumpties aangeboden. Tenslotte zij nog vermeld de loting (zonder nieten) met ca. 140 prijzen, welke in de meeste gevallen de prijs van het lot verre overtroffen, een paar overgebleven loten werden Amerikaans verkocht.

Om ongeveer 11 uur werd deze avond door de heer Gorter gesloten, een avond waaraan alle aanwezigen ongetwijfeld met bijzonder veel genoegen zullen terugdenken.

L. ASCHERMAN.

prijsvorming voor het koolzaad zo door gaat als tot op heden, ben ik er bang voor, dat we onze vaste voorjaarsdracht zullen moeten missen. Dit zal een harde klap zijn voor de imkerij.

A. H. VAN DEN BERG.

DEN HAAG, duinrand ten zuiden van de Scheveningse haven, 19 april 1959. — De overwintering van de bijenvolken verliep zeer gunstig. Strenge vorst kwam hier aan de kust niet voor en veel sneeuw is er niet gevallen. Gedurende de paar dagen, dat er sneeuw lag, liet de zon verstek gaan, waardoor de bijen rustig binnen bleven. De slechtste dag was ongeveer half december, toen er bij aanvankelijk zacht weer een vrij drukke vlucht was. De temperatuur daalde die dag echter plotseling vrij sterk, tengevolge waarvan vele bijen buiten verkleumd.

Er is gedurende de winter zeer weinig voedsel gebruikt. De sterfte onder de bijen was gering; onder de korven werden slechts heel weinig dode bijen aangetroffen. Bij kastvolken kan aan het verschijnsel van dode bijen op de bodemplank geen conclusie worden verbonden omtrent de door sterfte gedurende de winterzij geleiden verliezen, aangezien volken in kasten de dode bijen gemakkelijker kunnen verwijderen (lage vliegopening). Bij korven blijven de dode bijen voor het merendeel op de standplank liggen.

Het voorjaar is echter voor de ontwikke-

ling niet zo gunstig geweest. Er waren hier slechts weinig vliegdagen. Geen zon en veel mist. De 19e januari bloeiden reeds de eerste sneeuwklodjes, maar het duurde tot 20 februari voordat het eerste stuifmeel werd binnengehaald; intussen waren ook de eerste crocussen en scilla's verschenen. Pas de 24e februari, toen de temperatuur bijna de gehele dag boven de 50 graden F in de schaduw bleef, had de eerste volledige reinigingsvlucht plaats. Het broednest bestond einde maart uit 3 ramen broed.

De eerste helft van april heeft door zijn vele zomerse dagen heel wat goedgemaakt en in die tijd ging de ontwikkeling in snel tempo vooruit. Allerlei vroeg-bloeiende heesters kwamen in bloei; verder elzen- en wilgenkatjes, amandel, poolheide, tulpen, kruisbessen, peren, kersen en zelfs ook al wat paardebloemen. Al met al staan de volken er goed voor om de eerste flinke voorjaarsdracht te kunnen benutten.

F. SLOT.

ELJSDEN, 17 april 1959. — Onze bijen zijn goed door de winter gekomen. Een langdurige winterzit hebben ze niet gehad, zodat er meer suiker verbruikt werd dan vorig jaar.

Op 26, 27 en 28 februari werd er behoorlijk stuifmeel gehaald en was het voor de tijd vrij warm. Bij de voorjaarscontrole eind februari was er nog geen gesloten broed, wel open broed.

Op 4 april begonnen de fruitbomen te bloeien, doch de daarop volgende dagen werd het kouder, zodat er bij vele volken broed getrokken werd. Vooral de nachten waren koud.

Tegen 13 april werd het pas goed en liep de temperatuur op tot 23° C. Toen werden op de aangesterkte volken de honingkamers geplaatst. Thans, 17 april, staat alles mooi in bloei en enige kerseebomen zijn reeds uitgebloeid. De peren bloeiden dit jaar vooral prachtig wit, terwijl bij de appels vele blaadjes zich vóór de bloesem beginnen te ontwikkelen, maar over een week staan ook de appelbomen in bloei. We hopen op goed zacht weer.

want thans moet hier door de bijenvolken de slag van het jaar geslagen worden. Bij het verschijnen van dit nummer staan onze noordelijke imkers op het koolzaad en is hier de bloei op z'n einde. Ook voor hen hopen we op goed weer.

G. BIESMANS.

PATERSWOLDE, 18 april 1959

De volken zijn over het algemeen uitstekend door de winter gekomen: weinig dode bijen en nog volop voor. De broed-aanzet begon vroeg: op 1 maart hadden verschillende volken al gesloten broed. Voor de mist op 20 februari verdween, is dus de leg al begonnen.

De periodes van fraai zonnig weer, die we al driemaal hebben gehad, waren zeer bevorderlijk voor de uitbreiding van het broednest. Er werd veel stuifmeel binnen gebracht.

Het weinige koolzaad, dat er dit jaar in het Noorden is, begon omstreeks 20 april reeds te bloeien; drie weken eerder dan het vorige jaar.

Maar voor volken van elders is er thans geen plaats in Groningen. Waarschijnlijk behoeven de vegers deze keer niet op het koolzaad te worden gemaakt; vóór 20 mei zijn de bijen wel weer thuis.

A. S. PLANTING

SOEST, 7 april 1959

De bijen in Soest zijn 4 april naar het fruit in de Betuwe gebracht. Verder gaan er midden april nog een vijftigtal volken naar de Flevopolder om het koolzaad te bevruchten.

Na het fruit, ongeveer midden mei gaan ook de bijen, die nu in de Betuwe staan, naar de Flevopolder om de moerasandijvie te bevruchten.

De uitwintering der bijen was hier uitstekend; geen verliezen door sneeuw, een verlies dat andere jaren met strenge winters veel bijen kan doen sneuvelen. Geen noemenswaardige dode bijen op de bodemplanken. Normaal voedselgebruik. Wel was er verschil bij de inspectie in de volken die de heide hadden bevrogen en

de volken, die op de zeeaster hadden gestaan tot half september.

De heidevolken bezetten bij inspectie vijf ramen bijen twee ramen broed in alle stadia. De zeeastervolken bij de inspectie hadden 7 à 8 ramen bijen en 3 à 4 ramen broed in alle stadia. Wij zien hieruit dus weer dat de heide bijen vreet, zegt een oude imker. Heeft u bij de inspectie meteen de moeder geknipt en gemerkt?

G. H. GRIJZE

BIJENMARKTEN

PURMEREND, 8 april 1959

Aanvoer 8 kasten en 3 korven. Verkocht 3 korven voor f 15,— tot f 17,50. Er was weinig vraag naar bijenvolken; beter was het wat de handel in imkersartikelen betreft. Hier werden behoorlijk zaken gedaan en het inleveren van ruwe raat bleek ook dit jaar weer voor velen aantrekkelijk te zijn.

EMMEN, 10 april 1959.

Op de op 10 april gehouden bijenmarkt van de Groep Emmen, was de aanvoer zeer gering. Slechts 1 korfvolk was aangevoerd. Geen animo voor bijenvolken, zodat het aangevoerde volk onverkocht bleef. Voor bijenteeltartikelen was wel een flinke belangstelling.

Nagekomen afdelingsbericht

AFD. OOSTSTELLINGWERF

Op 28 maart hield de afd. haar jaarvergadering.

Besloten werd deze zomer een excursie te maken naar de Imkersdag te Enschede. Het plaatsen van bijen bij het koolzaad geeft dit jaar grote moeilijkheden, op de Friese kleigronden is weinig koolzaad en de Flevopolder heeft het bezwaar van de afstand en de bespuitingen.

Afgevaardigde naar de A. V., wordt de heer G. Post; de heer J. van Teijlen werd benoemd als bestuurslid.

G. POST, secr.

SPEURBIJTJES

TE KOOP: diverse soorten gebruikte bijenkasten als Simplex, V.S., W.B.C., Spaarkasten enz., tegen billijke prijs. Achterdijk 26, Bunnik.

TE KOOP: 12 kasten, goed in de verf, dak met zink, slinger, waskanon, enz. Mevrouw A. M. v. d. Berg-Lommerse, Kerkstraat 3, Noordwijkerhout, tel. 0 2533-583.

TE KOOP AANGEBODEN: 9 simplexbijenkasten, waarvan er 8 zijn bevolkt, nog enkele koninginnekastjes en een 4-raams honingslinger plus bijengereedschappen bij K. BIES, Bouwijk 157, Gerkesklooster (post Stroobos (Fr.)).

TE KOOP: prima bijenvolken op 6 ramen en in korven; nieuwe zesraamskastjes met ramen f 4,50, en gebr. Simplexkasten compleet, uitgeb. ramen. Van ouds bekend. H. Brulleman, Zandpad 42, Breukelen. Tel. 0 3462-303.

KOOPJE. Partijtje prima 12-raamskasten met losse, vierkante bodem en zinken dak. H. Oosterkamp, Boyl Fr. Telefoon 0 5282-278.

TE KOOP: een partij 8-raams onbevolkte Langstroth ideaal bijenkasten, alles één maat. P. Zwart, Wervershoof 1 G.

TE KOOP: 5 prima bijenvolken in dubbelwandige Simplexkasten met broed- en honingkamer. Beil's Bijenpark H. A. Beil, Burgum. Weertsstraat 134 (zijstraat v. A'damsseweg), Arnhem.

Wie kan mij, dit seizoen, een originele „Kraimer” koningin leveren. Een goede nateelt is ook welkom. P. MARINISSEN VI. str. weg 83, Koudekerke (W.)

KEURMEESTERS

Voor de demonstratiedagen voor keurmeesters hebben zich voldoende deelnemers aangemeld. Het ligt in de bedoeling de dagen te houden na de heide-oogst. Elke deelnemer zal enige bokalen honing moeten meenemen, zo mogelijk van verschillende drachten. Ook honing met afwijkende verschijnselen is zeer welkom. Nadere berichten volgen t.z.t.

ADRESVERANDERING

Met ingang van 1 mei 1959 is het adres van de hoofdassistent van de rijksbijenteeltconsulent voor het zuiden des lands, de heer J. M. A. van Os: Pasweg 20 te Bunde.

U weet natuurlijk

dat wij alles leveren op het gebied van de bijenteelt tegen de laagst mogelijke prijzen als:

- * Simplex kasten
- * Korven
- * Gereedschappen voor de zwermbehoeften
- * Bussen en flacons voor Uw honing
- * Honingslingers van 2 tot 4 ramen
- * Kunstraat
- * Ramen
- * Blikjes enz. enz.

Onze uitgebreide prijslijst is reeds klaar. Indien U deze even aanvraagt zenden wij U die gratis toe.

Ook komen wij weer op de te houden bijenmarkten met een ruime sortering bijenmaterialen. Tevens kunt U dan Uw ruwe en zuivere was weer bij ons inleveren tegen kunstraat. Wij maken U er tevens even op attent dat wij alleen kunstraat leveren, gemaakt van 100 procent zuivere inlandse bijenwas.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZN

JUBBEGA (Fr.)

TELEFOON 05165-382